

miniguide til Madeira

Velkommen til Madeira!

Endelig er ferien her! Nå venter dager med avkobling, lite stress og mye kos. Og ikke minst: Store opplevelser! I denne brosjyren har vi samlet informasjon og tips som gjør det enklere for deg å få mest mulig ut av feriedagene. Er det noe du savner informasjon om? Ta kontakt med en av Solias reiseledere.

Velkomstmøte

Vi inviterer deg på et velkomstmøte der vi informerer om Solias service og våre utflukter. Vi gir også råd om severdigheter, og selvsagt får du praktisk informasjon. Tid og sted får du vite ved ankomsten til Madeira.

Informasjonsperm

Solias informasjonsperm ligger i lobbyen på hotellet eller i hotellets område for reisearrangører. Permen er lett å finne – den er gul og har Solias logo på ryggen og forsiden. I permen finner du fakta, praktisk informasjon, du kan lese om våre utflukter samt at det er tips for hva du kan gjøre på egen hånd.

Solias servicekontor

Våre reiseledere treffer du på vårt servicekontor, som ligger sentralt ved hotell Florasol i den vestre delen av Funchal. Åpningstider finner du i informasjonspermen. Du er alltid velkommen til å kontakte oss for tips og råd, bestilling av utflukter eller leiebil, eller bare for å slå av en liten prat.

Servicetelefon

Du kan også kontakte oss på telefon. Servicetelefonen åpningstider får du ved ankomst til Madeira. Telefonnummer i kontortiden er + 351 291 76 31 74 (fra norsk mobiltelefon). Ringer du fra fasttelefon dropper du de tre første sifrene. For trygghet og sikkerhet har vi også en døgnbemannet vakttelefon hvis det oppstår en alvorlig situasjon på ferien. Nummeret hit er +351 96 714 86 86.

Informasjonen i denne brosjyren er innhentet i juni 2011. Forbehold om endringer og trykkfeil.

Madeira

Øygruppen Madeira består av øyene Madeira, Porto Santo, Desertas og Selvagens og ligger i Atlanterhavet, ca 900 km fra Lisboa og 610 km fra Nord-Afrika. Madeira er en øygruppe som – i likhet med Kanariøyene – oppstod etter et vulkanutbrudd for mange millioner år siden. Øya har samme form som et isfjell; de massive toppene som reiser seg opp fra bunnen utgjør bare den øverste delen av et massiv som ligger skjult under havet. I tillegg til Madeira er det bare Porto Santo som er bebodd.

Madeira er en liten øy, bare 57 km lang og 22 km bred, og har et areal på ca 740 km². Den eruptive opprinnelsen gjør at naturen er dramatisk, med høye fjell og dype daler. Klimaet – med en jevn temperatur året rundt – sørger for at all verdens vekster og trær trives her. En stor mengde importerte arter lever side om side med øyas lokale flora og det er frodig og grønt overalt. På Madeira bor det ca 255.000 innbyggere, hvorav ca 117.000 i Funchal – øyas hovedstad, som er bygd som et naturlig amfiteater ved kanten av Atlanterhavet.

For mange av øyas gjester er det imidlertid områdene utenfor Funchal som er der Madeira starter. Det er nemlig først og fremst der man finner den praktfulle floraen, som har gjort øya så populært og gitt den kallenavnet "Guds botaniske hage". Det 2.000 km lange nettet av vanningskanaler, kalt levadas, transporterer vannet fra fjellene ut til avlingene som befinner seg i trappetrinn hele veien oppover skråningene.

Disse levadaene benyttes som turstier. Madeira står oppført på UNESCOs verdensarvliste på grunn av skogen med laurbærbusker.

Klimaet på Madeira er jevnt, behagelig og mildt subtropisk. Like varmt og behagelig vil du også bli møtt av øyas lokalbefolkning, som er gjestfrie og vennlige.

Et gammelt sagn sier at da vår herre skapte jorden, la han en blomsterbukett i havet og dermed oppstod Madeira. Hele øya er som en eventyrlig, velduftende blomst i de varmeste fargene som hele tiden skifter og blir vakrere og skiftende med årstidene.

Madeiras opprinnelse

På 1400-tallet kjempet Europas ledende nasjoner en tøff og tidvis også blodig kamp om koloniene. Nytt land skulle oppdages, innlemmes, rikdommer skapes, jord dyrkes og naturressurser utvinnes. Maktkampen og balansen mellom England, Spania, Frankrike og Portugal dreide seg i stor utstrekning om økonomien og handelsrutene som de nye koloniene representerte. Dette forstod definitivt det portugisiske kongehuset og tronfølgeren, prins Henrik.

Etter å ha beseiret de ukjente, marokkanske piratene som herjet i Middelhavet og langs vestkysten av Afrika, lå farvannet åpent for de portugisiske fartøyene. Henriks neste steg var å forsøke å finne sjøveien sør for Afrika. For å gjennomføre dette prosjektet, krevde det både gode navigatører og modige kapteiner, noe man fant på sjøkrigsskolen i Sagres på Portugals sørlige kyst. Skolen, som prins Henrik grunnla og finansierte, viste seg å være en ypperlig rekrutteringsanstalt for eventyrlystne sjøfarere. To av de mest fremstående studentene på skolen var João Goncalvez Zarco og Tristao Vaz Teixeira.

I 1418 fikk disse mennene prins Henriks velsignelse til å utstyre et fartøy og begi seg helt

ned til Afrikas vestre kyst for å utforske kursen. Noen uker etter at de forlot Portugal, havnet fartøyet São Lourenço midt i et skrekkelig uvær og unngikk såvidt det var å forlise. De to kapteinenes gode kunnskaper om havet og kampen mot dets store krefter rettet heldigvis livet til alle medlemmene av ekspedisjonen. Imidlertid lyktes de ikke med å holde den planlagte kursen, men derimot ble de drevet vestover. Stormen avtok etter noen dager og Zarco og Teixeira befant seg da i ukjent hav. De satte kursen østover for å finne tilbake til kysten for å fortsette ekspedisjonen. Men én dag senere gjorde de en oppsiktsvekkende og overraskende oppdagelse – de fant nemlig øya som senere ble døpt til Porto Santo, Velsignet havn. Teixeira gikk i land på øya, og sammen med noen av medlemmene av besetningen, begynte han å utforske øya. Zarco på sin side, seilte umiddelbart tilbake til Portugal for å presentere den gode nyheten om oppdagelsen.

Zarcos fortelling om Porto Santo fikk prins Henrik til å planlegge en ny ekspedisjon. Zarco vendte tilbake til Porto Santo fire måneder senere, og denne gangen ledet han ytterligere to fartøy. Teixeira møtte ham ved strandkanten og fortalte henført at man i klart vær også kunne skimte ennå en øy som avtegnet seg i horisonten. I 1419 gikk Zarco, Teixeira og deres mannskap i land på en øy som bestod av høye fjell som strakk sine mektige topper mot skyene og bratte klipper som formelig tronet rett opp av det frådende havet nedenfor. Men først og fremst så fant de et sted med et frodiggrønt landskap og en tilsynelatende viltvoksende urskog. Øya ble kalt for Trøøya – Ilha da Madeira.

Madeiras utvikling

For å utnytte den fruktbare jorden og det yperlige klimaet for dyrking av vekster, var de nødt til å brenne ned store deler av Madeira. Historien sier at Madeira brant i omtrent 7 år og etterlot masse aske som beriket jordsmonnet ytterligere. Portugals kongehus befalte at vindruer fra Kreta og sukkerrør fra Sicilia skulle dyrkes. Trappeavsatser skulle anlegges og vanningskanaler bygges. Alle disse prosjektene manglet imidlertid en viktig komponent, nemlig arbeidskraft. Dette løste de ved å tvangsdeportere portugisiske fanger og la disse bli frie bønder på Madeira. Mange av fangene var tungt kriminelt belastet, men i henhold til portugisisk lov, var mord og ran mildere overgrep enn skade forvoldt kirke og kirkens eiendom.

Derneft manglet de bare arbeidere til sukkerrørene og til vanningsystemene. På den tiden kjøpte man arbeidskraft i form av slaver. Afrikanske slaver og også urbefolkningen fra

Kanariøyene – guancherne – ble ført til Madeira for å starte det slitssomme arbeidet.

På 1500-tallet blomstret Madeira opp og ble en av de viktigste handelsstedene i Europa. Sukkeret som ble hentet fra sukkerrørene ga Portugal enorme rikdommer. Det hvite gullet var en ettertraktet luksusvare som ble solgt til høystbydende i Europas byer.

I 1508 ble Funchal Madeiras hovedstad. Dette var den første portugisiske byen utenfor fastlandet og ble kalt for lille Lisboa. Engleskmenn, flamlendere, italienerne og andre handelsmenn møttes i Funchal for å kjøpslå om sukkeret. Den økonomiske fremgangen ble benyttet til å oppføre kirker, palass og storslagne hus.

I 1556 ble Madeira plyndret av pirater, anført av Bertrand de Montluc, en adelsmann fra det franske hoffet. I løpet av to uker tømte han nærmest

hver eneste kirke og gods for verdier. De sørget for å brenne ned sukkerrøravlingene og vinrankene og mange som bodde på øya måtte bøte med livet. Da soldater fra fastlandet ankom, hadde piratene allerede forlatt øya og var langt av gårde og med dem fulgte mye av Madeiras historie i form av kirkesølv, smykker og andre uerstattelige skatter.

Fra slutten av 1500-tallet til midten av 1600-tallet, var Portugal og Madeira underlagt spansk herredømme. Okkupasjonen varte i seksti år, før de ved hjelp av England lyktes med å beseire spanjolene og fikk tilbake sin selvstendighet. São Tiago-festningen, i den gamle delen av Funchal, er ett av de få etterlevningene fra den spanske perioden.

Mens Napoleonskrigen raste i Europa på 1800-tallet, var det nok en gang England som støttet Portugal. 3.500 engelske soldater var

stasjonert på Madeira for å beskytte øygruppen fra franskmennene. Britene ble der i omkring syv år og mange av dem giftet seg med madeiranske kvinner og bosatte seg på øya. Napoleon lyktes aldri med å erobre Madeira, men da han passerte øygruppen som fange, på vei til eksil på Santa Helena, ga den britiske konsulen på Madeira ham to fat med Madeiravin. Kanskje dette ga hans bitre nederlag en form for sødme...

I 1976 ble Madeira en autonom provins med et visst selvstyre. Befolkningen er portugisiske innbyggere, men først og fremst er de stolte beboere av Madeira.

Utfluktsprogram

Solia tilbyr et innholdsrikt utfluktsprogram, der vi ønsker å vise deg det beste av denne vakre øya. Nedenfor følger et utvalg av de utfluktene vi kan ha på programmet. Et oppdatert utfluktsprogram med tidspunkt, priser og informasjon om påmelding for inneværende sesong, finner du i et faktaark som deles ut ved ankomst. I informasjonsspermen kan du lese mer om utfluktene og ukeprogrammet befinner seg også på vår hjemmeside.

Bytur

Vår informasjons- og orienteringsutflukt gir deg, i form av en halvdagstur, et godt utgangspunkt for at du senere kan utforske byen på egen

hånd. Den er verdifull for deg som besøker øya for første gang, men egner seg også for den som ikke har vært her på noen år. I buss og til fots vil vi orientere deg på den meste måten, med start i den vestre delen av byen – det såkalte Lidoområdet - og til og med de eldste kvartalene på den østre siden av Funchal. Vi vil også fortelle om byens historie og vise hvor du finner badeanleggene, shoppingstrøkene, restauranter, bussterminaler, museer, nattliv, sightseeingbåter og mye mer. Underveis vil vi se den fargerike salgshallen og besøke et senter for brodering, der vi får se det enorme arbeidet som ligger bak de vakre broderiene som øya er kjent for.

Vi besøker også et Madeiravinhus som ligger inne i et gammelt fransiskanerkloster. I munkenes gamle sovesaler ligger nå vinen og hviler i store eikefat. Her får vi høre mer om vinens historie, hvordan den produseres og lagres. Vi avslutter med litt vinsmaking og du får mulighet til å kjøpe med en flaske hjem. Ta gjerne med papir og penn for å notere deg interessant informasjon.

Madeira rundt i vesterled

På denne heldagsutflukten vil vi utforske den ville, vakre vestre delen av Madeira. Etter å ha kjørt langs sydkystens banan- og vinavlinger, kommer vi til klippen Cabo Girão, som stuper 580 meter loddrett ned i havet og er verdens tredje høyeste klippe. Her beundrer vi utsikten en stund før vi fortsetter til Ribeira Brava. Dette er en sjarmerende kystby, der vi får tid til å spasere litt rundt og kanskje ta en kopp kaffe.

Så bærer det av sted oppover og nordover mot fjellpasset Encumeada. Herfra ser du Atlanterhavet både på nord- og sørsiden av øya. Ferden går videre gjennom grønne skoger fylt av blant annet laurbærbusker, som hører til de opprinnelige vekstene som var her, mot São Vicente på nordkysten. Her tar vi en kort spaseretur i byen og besøker den vakre kirken.

Så drar vi videre langs Madeiras nordlige kyststripe. Vi skal gjennom tunneler på veien mot Porto Moniz og har en flott utsikt over Atlanterhavet underveis. Byen vi kommer til er

kjent for dets naturlige havbasseng, skapt av forstenet lava. Her spiser vi en treretters lunsj der drikke er inkludert i utfluktens pris. Etterpå får du tid til å utforske byen en stund på egen hånd.

I løpet av ettermiddagen drar vi opp på høye topper igjen og beundrer utsikten ved Fonte do Bispo, over frodiggrønne dalsider i Rabacaldalen. I Calheta får du mulighet til å ta en dukkert i Atlanterhavet, før vi drar tilbake mot Funchal gjennom øyas vakre landskap på den sørvestre siden.

Denne dagen vil vi fortelle om Madeiras historie i tillegg til det vi ser og opplever underveis. Husk å ta med deg kamera, en ekstra jakke og badetøy!

Madeira rundt i østerled

Denne heldagsutflukten byr på store kontraster! Dagens tur tar oss oppover gjennom øyas ulike klimasoner, der eukalyptus og mimosatrær står side om side med pinje, sypresser og enorme blåbærbusker. Ved Poisopasset, 1.400 m.o.h., begynner vi oss oppover mot øyas høyeste topper.

Vi stopper ved Pico do Arieiro, nesten 2.000 m.o.h. Høyere enn dette kommer man ikke med verken buss eller bil, og her ligger hele øya foran våre føtter.

Gjennom dype skoger går ferden videre nedover til naturreservatet ved Ribeiro Frio. Her finner du oppdrett av ørret og en liten hage med mange av øyas sjeldne, lokale vekster. For å komme helt tett innpå naturen, tar vi en spasertur langs en godt opptråkket sti gjennom øyas urskog til en balkong med en fantastisk utsikt over fjell og daler.

På veien mot Santana og nordkysten, passerer vi de mest fruktbare delene av øya og møter jordbrukslandskapet på nært hold. Trappeavsatsene ligger og klatrer oppover fjellssidene og vi ser ulike eksotiske frukt som dyrkes langs veien.

Vi stopper i Santana for å se litt nærmere på de trekantede husene med halmtak som har blitt et symbol og kjennetegn på dette stedet. På vingården Quinta do Furão spiser vi en trereters lunsj som er inkludert i prisen på utflukten. Her får du også en fantastisk utsikt over hele nordkysten.

På ettermiddagen drar vi sørover og stopper i den lille landsbyen Machico for å gå en liten spasertur og kanskje ta en dukkert i Atlanterhavet ved den lille sandstranden. Denne dagen forteller vi dessuten mye om hvordan man bor og lever her på Madeira. Husk å ta med kamera, en ekstra jakke, komfortable sko og badetøy!

Nunnornas Dal & Botaniska trädgården

Denne halvdagsutflukten går først opp mot Pico dos Barcelos, og herfra får du en praktfull utsikt over Funchal og havet. Fra byens ytterpunkt drar vi gjennom skoger av eukalyptus og pinjetrær oppover i fjellene. Veien slynger seg langs fjellssidene og brått åpner dalsiden nedenfor seg for oss. Utsikten er enestående! Langt nedenfor oss ser vi fossefallet, som gjennom tusenvis av år sakte har arbeidet seg gjennom det porøse eruptive fjellet og skapt denne majestetiske dalen. På fjellssidene ser vi spor av gamle tiders trappeavsatser. Mange er fremdeles i bruk av personer som har hus som tviholder seg fast i det bratte fjellet.

Ved Eira do Serrado, på en over 1.000 meters høyde, stopper vi for å prøvesmake litt honningkake, bolo de mel, som er Madeiras typiske søtsak – sammen med et glass kirsebærlikør, ginja. Her går vi opp til en utsiktsplass, der vi ser byen Curral das Freiras, Nonnenes Dal, ovenfra og får også en vidunderlig utsikt over øyas høyeste fjelltopper. Deretter går ferden mot Jardim Botânico, den botaniske hagen. På en guidet rundtur vil vi fortelle om den floraen vi ser. Vi får

også tid til å rusle rundt på egen hånd, eller å sitte ned på uterestauranten og nyte utsikten over Funchal. Velkommen til å nyte Madeiras skjønnhet på nært hold!

Madeiraaften

Dette er en kveld der du får oppleve den genuine atmosfæren! Ferden går til Estreito de Camara de Lobos, en landsby som er kjent for vidstrakte vinåkre og grillspyd, espetada. Hit drar gjerne lokalbefolkningen for å spise sine grillspyd og vi har valgt å besøke restauranten Adega da Quinta, som har en vakker beliggenhet – med utsikt over vinrankene.

Her vil vi nyte én av øyas virkelige spesialiteter – espetada – et meterlangt grillspyd tilberedt over åpen ild og som serveres på spesielle oppsatser som plasseres på bordet. Vi får en suppe til forrett og til grillspydene serveres det fritert pollenta, salat og annet tilbehør. Under den treretters middagene vil vi bli underholdt av en lokal folkloregruppe med tradisjonelle sanger og danser. De dyktige danserne er i alle aldre og pleier å la middagsgjestene å være med på dansen. Hjertelig velkommen til å oppleve det lokale kjøkkenet og den genuine atmosfæren!

Levadatur

Å gå på tur langs levadaene, vanningskanalene på Madeira, er en herlig naturopplevelse. På denne halvdagsturen følger vi Levada dos Tornos, som ligger i området mellom Monte og Camacha nordøst for Funchal. Vi går langs en godt opptråkket sti langs den perlende levadakanalen. Her er naturen variert og vi passerer mimosa, eukalyptus, laurbærbusker og en mengde blomster avhengig av årstid. Vi får en vakker utsikt over Funchalbukten og Atlanterhavet når det frodiggrønne åpner seg og sikten i ny og ne blir åpen til å se nedover mot kysten. I klart vær kan man - ute ved horisonten – skimte de ubeboede Desertasøyene.

Etter ca 5 km kommer vi til Hortensia Tea House, der vi vil ta en pause. Etter ytterligere ca 2 km avslutter vi fotturen og vi tar buss til Camacha. Her blir du servert en lett lunsj bestående av suppe med brød og drikke. Du får også tid til å se deg om i butikken som selger øyas tradisjonelle håndverk av flettet kurvpil. Husk å ta med deg komfortable sko, en ekstra genser og kamera!

På egen hånd

Fottur langs levadaer og fjellstier

Madeiras levadasystem er et unikt kanalsystem for vanning. Ordet levada stammer fra det portugisiske verbet levar – å transportere. Da portugiserne startet sin kolonisering av øya på 1400-tallet, oppdaget de behovet for å transportere vann til sydkysten fra de høye fjelltoppene på øya og fra nordkysten der det var mer nedbør.

Nybyggerne begynte, sammen med slavearbeidere, arbeidet med å lede vannet i kanaler til de tørrere delene av øya. I takt med befolkningsøkningen har kanalsystemet utviklet seg til å bli et nettverk som snor seg hele 2000 km gjennom Madeiras landskap. I tillegg til levadaene, spaserer man også på stier som ble benyttet før de

ble anlagt veier. Som feriegjest er du hjertelig velkommen til å oppleve Madeiras vidunderlige natur ved å benytte disse kanalene!

Du bør imidlertid være oppmerksom på at det ikke alltid er like godt skiltet overalt. Ta alltid med deg en beskrivelse av og informasjon om turen du skal gå.

Gjennom din reiseleder kan du kjøpe et hefte med beskrivelser og busstidspunkt til syv ulike fotturer. Det finnes også guidebøker for fotturer som du kan kjøpe i butikker.

Organiserte fotturer

Den som ikke ønsker å gå på egen hånd, har mulighet til å bestille plass på turer med lokale selskap som arrangerer fotturer i mindre grupper og med engelsktalende fjellguider.

Solia samarbeider med Madeira Explorers og her følger et utvalg av fotturene som du kan velge mellom. Heldagsturene koster ca 36 euro og du blir hentet på hotellet. Vi kan hjelpe deg med bestilling. Fullstendig ukeprogram kan du få på vårt servicekontor.

Onsdag og lørdag: Pico do Arieiro – Pico Ruivo, fjelltur.

Onsdag: Ca 13 km, gradert som ”krevende” på grunn av nivåforskjeller. Tid: Ca 5 timer. En enestående fottur mellom øyas høyeste topper. Utsikten er milelang og hele øya ligger foran ens føtter. Denne turen går i åpent landskap og det er klokt å ha på caps og solbriller.

Tirsdag og torsdag: De 25 fossefall, Rabacal/Risco/25 Fontes, levadatur.

Torsdag: Ca 11 km, middels krevende. Tid: Ca 4 timer. Turen går på Madeiras vestre høyplatå Paul da Serra, og her går du gjennom øyas urskog Lauri Silva.

Torsdag og søndag: Madeiras innsjøer, levadatur.

Søndag: Ca 10 km, middels krevende. Tid: Ca 4 ½ time.

Turen går også i dag på Madeiras vestre høyplatå – men gir en annen opplevelse enn torsdagens tur. Langt inne i dalsidene kommer du til fossefall og innsjøer der vannet samles opp for deretter å bli ført nedover og ut i havet. Er været bra, kan du ta en dukkert i det forfriskende, krystallklare vannet.

På bølgen blå

Gjennom vårt servicekontor kan vi formidle en rekke aktiviteter. Kontakt oss på reisemålet for ytterligere informasjon og bestilling.

Minibåttur til Porto Santo

Besøk naboøya Porto Santo for en dagstur. Øya er kjent for å ha en fantastisk sandstrand. Det var denne øya som ble oppdaget først i 1418 for de senere fant Madeira. Klimaet og den mineralrike sanden gjør at øya er svært populær og er Madeiras lokalbefolknings favorittsted for sommerferien. Du blir hentet på hotellet og kjørt til båten. Vel fremme på Porto Santo får du en guidet rundtur på øya på engelsk. Til lunsj får du server en treretters meny. På ettermiddagen har du mulighet til å rusle rundt på egen hånd eller nyte den ni kilometer lange gygne sandstranden. Om kvelden blir du skysset tilbake til båten. Fergen over tar ca 2 timer og 15 minutter.

Santa Maria do Columbo

Santa Maria do Columbo er en kopi av Christoffer Columbus'skip, som han benyttet da han oppdaget den nye verden på slutten av 1400-tallet. Skipet ble bygd på Madeira før verdensutstillingen i Lisboa for noen år siden. Fra Funchal går ferden mot fiskerlandsbyen Camara de Lobos og videre mot havklippen Cabo Girao. Det gjøres et badestopp underveis og du har stor mulighet til å møte delfiner underveis.

Om bord får du også prøvesmake Madeiras spesialitet bolo de mel, honningkake og Madeiravin. Du kan også kjøpe drikke og snacks ombord. Turene på skipet tar 3 timer og går to ganger om dagen syv dager i uken.

På havet i katamaran

Hvorfor ikke oppleve denne vakre øya fra havet? Sea Pleasure og Sea the Best er to katamaraner som byr på halvdagsutflukter til havs. De gjør alltid sitt beste for å finne delfiner, hvaler og havskilpadder underveis. Turene går fra marinaen i Funchal. For å få muligheten til å se delfiner og hvaler, drar man først langt ut til havs. Da er det bare å nyte tilværelsen på bølgen blå. Med vinden i håret går ferden deretter mot den 580 meter høye havklippen Cabo Girao. Her stopper man for å nyte den vakre utsikten. I sommermånedene tar de som vil en forfriskende dukkert før båten går tett langs kyststripen tilbake til Funchal. Ombord på katamaranen har du mulighet til å kjøpe drikke og snacks. Turene tar 3 timer og går to ganger om dagen syv dager i uken.

Dyphavsfiske

Den fiskeinteresserte har mulighet til å fiske blue marlin, sverdfisk, tunfisk og andre spennende fiskearter. Big game-fiske er en sport som vokser på Madeira og det er flere selskap som tilbyr turer. Man benytter systemet "tag and release", som betyr at fiske merkes og slippes ut igjen. Vi samarbeider med et selskap som tar daglige turer. Maksimalt 4 sportsfiskere kan være med per tur. Bestilling gjøres gjennom vårt servicekontor.

Soling og bading

Det er mange muligheter til strandliv på Madeira, både på strender og i bassenganlegg. Når du bader i havet må du være forsiktig, siden det av og til er farlige undervannsstrømmer.

De kommunale anleggene koster ca 3-5€ for voksne og litt mindre for barn og pensjonister. Man kan kjøpe et familiekort og som kan benyttes på valgfritt anlegg. Privata bad ca 40€.

Det er viktig å ha respekt for flaggsystemet, som betyr som følger:

Rødt flagg	Forbudt å bade
Gult flagg	Du kan bade men må være forsiktig
Grønt flagg	Det er ingen fare å bade

Bading i Funchal

Barreirinha

Et kommunalt anlegg på den østre siden av den gamle bydelen. Her er det en trapp som går ned i havet, en liten stenstrand og barnebasseng.

Praia São Tiago

Stenstrand helt inntil det gule fortet i den gamle bydelen. Gratis. Det er dusj der.

Lidobadet

Et kommunalt anlegg som ligger nedenfor Hotel Eden Mar. Her er det saltvannsbasseng, barnebasseng og mulighet til å komme seg ned i Atlanterhavet via stiger.

Praia do Gorgulho

Stenstrand inntil det kommunale Lidobadet. Gratis. Det er dusj der.

Ponta Gorda

Et kommunalt anlegg som ligger langs strandpromenaden i Lidoområdet. Saltvannsbasseng, barnebasseng og en fin lekeplass. Det er enkelt å komme seg dit via strandpromenaden som starter ved Lidobadet.

Club Naval

Et privat anlegg som ligger ovenfor Praia Ponta Gorda, se ovenfor. Her soler man seg på terrassen og bader i havet eller i saltvannsbassenget. Inngangsbillett ca 40 €.

Poças do Governador

Et lite bad i lavabasseng helt inntil tunnelen mot Praia Formosa ved Doca do Cavacas ved enden av strandpromenaden i Lido.

Praia Formosa

Denne stranden ligger helt ytterst i Lidoområdet. Du kommer deg hit med lokalbussen, for eksempel nr 35 eller via strandpromenaden som begynner ved Lidobadet. Stranden består av

rullesten og lavasand og om sommeren er stranden svært populær blant lokalbefolkningen – også på kveldstid. Her er det flere serveringssteder, restauranter og vannsportsmuligheter og en lekeplass for barn.

Utenfor Funchal

Porto Moniz

På øyas nordvestre odde finner du disse store, herlige saltvannsbassengene i vulkansten. Her er det også serveringssteder, restauranter og omkleddingsrom.

Calheta Beach og Machico

I Calheta på den sydvestlige kysten og i Machico på den sørøstlige siden ligger øyas eneste hvite sandstrender. Sanden er importert fra Nord-Afrika og gir et helt annet uttrykk i øyas landskap. Det er dusj der og kort vei til serveringssteder og restauranter.

Prainha

Helt ytterst på øyas østre odde ligger denne ekte sandstranden, som består av svar lavasand. Her er det også en restaurant.

Santa Cruz

I denne lille landsbyen ved flyplassen er det et saltvannsbasseng, en stenstrand med badebrygge og plastflåter om sommeren. Her er det også flere restauranter og serveringssteder. I Santa Cruz er det også et badeland som heter Aqua Parque.

Ponta Delgada

Et kommunalt anlegg med saltvannsbasseng ved øyas nordlige kyst.

Faial

Et kommunalt anlegg med saltvannsbasseng på den nordøstre delen av Madeira.

Sport og aktiviteter

Bowling

I Camacha og i Canico er det bowlinghaller. Prisene varierer avhengig av antall personer og tidspunkt på døgnet.

Fotball

Madeira har to lag i førstedivisjon i Portugals liga – Marítimo og Nacional. I sesongen, høst - vår, byr de på kamper med høy standard. Marítimos matcher kan sees på fotballstadion Barreiros ved Rua Dr Pita. Nacional har sin hjemmearena ovenfor Funchal på Estadio da Madeira. Gjennom vårt servicekontor eller i hotellets resepsjon kan du få informasjon om når de spiller kamper.

Fotturer

Takket være det unike nettverket av vanningskanaler – levadaene – med sine parallelle stier med ulik vanskelighetsgrad, er det knapt noen bedre øy enn Madeira for personer i alle aldre som er glad i å gå på turer. Se mer informasjon under "Fotturer på levadaer og fjellstier".

Golf

Palheiro Golf er en naturskjønn og kupert 18-hullsbane ca 5 km fra Funchal. Her er det klubbhus med restaurant og en herlig terrasse med utsikt over Funchal, omkleddingsrom og butikk. Du kommer hit på en enkel måte med

taxi, noe som koster ca 15 €. Palheiro Golf har også en gratis minibuss. Vær oppmerksom på at det er et begrenset antall plasser, så bestill i god tid. For bestilling av starttidspunkt og transport ringer du (00351) 291-79 01 20 eller kontakt Solias servicekontor. Greenfee er ca 100 €. Handikap for kvinner er 36 og for menn 28. Dersom du har forhåndsbestilt golftidspunkt, får du en voucher av reiselederen ved ankomst.

Compo de Golf

I Santo da Serra er det en 27-hullsbane som ligger på et høyplatå ca 25 km nordøst for Funchal, med en fantastisk utsikt over Madeiras østre deler. Her er det klubbhus med restaurant, omkleddingsrom og butikk. Banen har de siste årene vært åpningsbane for Europaturneringen. Taxi fra Funchal koster rundt 30 €. Det går også en gratis minibuss, som kan bestilles 24 timer før starttidspunkt. Begrenset antall plasser. For bestilling av starttidspunkt og transport ringer du (00351) 291-55 01 00 eller kontakt Solias servicekontor. Greenfee er ca 100 €. Handikap for kvinner er 36 og for menn 28. Dersom du forhåndsbestiller golftidspunkt, får du voucher av reiselederen ved ankomst.

Porto Santo

På nabøya er det også en golfbane med 18 hull. Dit kommer du med båt (se Kommunikasjon/

transport). Starttidspunkt bestilles på telefon (00351) 291-98 37 78.

Helikopterturer

Med helikopter kan du se Madeira fra luften! Helikopteret starter ved havnen i Funchal. Turer på 10, 15, 30 og 45 minutter. Kontakt din reiseleder for priser og bestilling.

Jogging

I Quinta Magnoliaparken i Lidoområdet er det en flott joggesti, men du kan også nyte en oppfriskende joggetur langs havet på den fine strandpromenaden i det samme området.

Kino

Kinoer finner du på shoppingssenteret Forum Madeira i Lido eller på Madeira Shopping, som ligger rett ovenfor Funchal. Prisen er ca 5 €. Filmene dubbles ikke, men har portugisisk tekst.

Motorsykler

Moped

Finnes i et begrenset omfang. Leies ut av for eksempel Terras Aventura, se nedenfor.

Mountain Bike

Organiserte turer gjennomføres av selskapet Terras Aventura, som har kontor på Caminho do Amparo 25. Telefon: 291-77 68 18.

Ridning

Omtrent tre km nord for Estreito Camara de Lobos, ligger gården Escapada dos Cavaleiros. Den erfarne rytteren kan legge ut på uteridning mens nybegynnere kan prøve å ri i ridehuset. Eierne av gården er en svært dyktig rytter, som tar godt vare på hestene sine. Mer informasjon hos din reiseleder.

Squash

Squashbaner finner du på Hotel Eden Mar. Timebestilling gjøres i resepsjonen.

Tennis

Tennisbaner befinner seg på de fleste 5-stjerners hotellene. Bestilling gjøres i resepsjonene. Man er også velkommen til å spille på Hotel Estrelícia. I Quinta Magnolia er det flere baner som kan leies for en billig penge. Forhåndsbestilling i billettiosken ved inngangen. Ta med egen racket og baller.

Trening

Et stort velutstyrt treningssenter, Madeira Magic, ligger på vestsiden i Funchal, rett inntil Hotel Pestana Grande. Du kan kjøpe treningkort med for eksempel tre eller syv treningsdager. Mange av de større hotellene har også velutstyrte treningsrom.

Kultur på Madeira

Museer

Inngangsbilletter koster 2-3 € for voksne mens barn opp til 12 år kommer inn gratis. Spesielle priser for pensjonister. De fleste museer er stengt på mandager.

Arte Sacra

På 1700-tallet var dette palasset residens for Funchals biskop, mens i dag rommer museet kirkekunst, med blant annet flamske oljemalerier fra 1400- og 1500-tallet og er betraktet som de aller mest fornemme i Portugal.

Museu Municipal

Naturhistorisk museum og akvarium, der man blant annet kan se en utstilling av Madeiras dyrrearter og insekter.

Museu Photographia

Dette var Portugals første allmenne fotoatelier (1850), og her finner du en samling minne-

foto sammen med antikt fotoutstyr. Bla gjennom museets fotoalbum med bilder av det gamle Madeira fra 1884 og fremover. Ligger i Rua da Carreira.

Casa Museu Frederico

Her finner du et hyggelig museum i Funchal. Det gamle, formuende herskapshuset fra 1800-tallet inviterer deg til å rusle omkring i de vakre rommene og nyte malerier av Madeira fra svunne tider. Utstilling av vakre keramiske fliser fra 1100-tallet og fremover. Museet ligger i Calçada de Santa Clara.

Museu Quinta das Cruzes

Ovenfor Santa Clara-klosteret finner du denne herregården fra 1400-tallet, som trolig også tjenestegjorde som Zarcos – Madeiras oppdager – residens. I hovedbygningens museum finner du antikviteter fra 1500-tallet av indisk og portugisisk opprinnelse i tillegg lokale stakker

fra 1600-tallet. Huset er omgitt av en vidunderlig hage, som omfatter den såkalte arkeologiske hagen som er en utendørs utstilling med funn fra Madeiras eldste steder. Kafé og lunsjrestaurant.

Museu de Arte

Dette museet ligger inne i Tiago-fortet i den gamle bydelen. Kunstutstillinger som skiftes ut gjennom året.

The Old Blandy

I deler av et gammelt fransiskanerkloster fra 1600-tallets Madeira, er det i dag et museum og vinkjellere. Det arrangeres guidede turer hvor man lærer om øyas vinhistorie. Store eiketønner for lagring av vinen, jordbruksredskap og historien om hviler i de vakre omgivelsene gjør museet verdt et besøk. Her kan man smake alt fra treårige madeiraviner helt opp til vin lagret siden 1800-tallet. Madeira Wine Company's lokaler ligger i Avenida Arriaga 28 i Funchal.

Kombinasjonsbillett

Det er mulig å kjøpe kombinasjonsbillett i turistbyrået og i nedenstående museer. Prisen er ca 8 € og da er besøk på følgende steder inkludert:

- Museu Quinto das Cruzes
- Casa-Museu Frederico de Freitas
- Museu Photographia Vicentes
- Museu de Arte Contemporânea
- Museu de Arte Sacra

Kirker

Kollegiekirken

Igreja do Colégio, som kirken heter, ligger ved det store torget Praça do Município og er vakert utsmykket med veggmalerier, keramikkfliser og forgyllede treutskjæringer fra 1600- og 1700-tallet. Kollegiet, som kirken opprinnelig tilhørte, ble grunnlagt av jesuittordenen og på 1800-tallet fungerte stedet som festning for de britiske troppene.

São Pedro-kirken

En sjarmerende, liten kirke, dekorert med azulejos, keramiske fliser og vakre takmalerier. Søndagsmessene er stemningsfulle og verdt et besøk – selv om du ikke forstår språket. Kirken ligger i krysset av Rua das Pretas og Rua São Pedro.

Santa Clara-klosteret

Er mest kjent for at øyas oppdager, Zarco, og hans slektninger ligger begravd i klosterets kirke. Det gamle klosteret er godt bevart, og rundt gårdstunet er det flere kapell med fantastiske malerier og dekorasjoner av keramiske fliser. Nonnene tar selv hånd om de guidede turene på engelsk, hvor de forteller om klosterlivet før og nå – i tillegg til de kunstverkene man ser. En del av klosteret fungerer som førskole og er

drevet av klarissene – den kvinnelige delen av fransiskanerordenen. Klosteret ligger i Calcada de Santa Clara.

Sé-katedralen

Denne vakre katedralen fra 1500-tallet ansees å være Funchals flotteste landemerke. Navnet sé kommer fra ordet sédos, som betyr biskopens sete. Katedralen har et meget vakkert tak av morisk opprinnelse, med innbygde biter av sedertre.

... og litt mer

Casa de Turista

Dette er en veldig fin og hyggelig måte å oppleve flere spesialiteter på øya på ett og samme sted. En trapp fører opp til en butikk som også kan betegnes som et lite museum, med møbler, mye porselen og glass fra Portugal generelt og Madeira spesielt. Du kan også prøvesmake likører av blant annet banan, kirsebær og pajsjonsfrukt som er produsert på øya. Dersom du ønsker å være en del av det "gode selskap", kan du skrive deg inn i gjesteboken, der mange kongelige også har satt sine spor. Casa de

Turista ligger i krysset mellom Avenida do Mar og R.C.J.S. Ribeiro i Funchal. Åpningstider er den samme som for vanlige butikker.

Teatro Municipal

Vis à vis den lille frodiggrønne Jardim de São Francisco, byparken, ligger teaterbygningen – en viktoriansk perle, der du blant annet kan nyte stemningsfulle konserter. I entreen finner du ofte kunstutstillinger og ofte er det Madeiras unge, nye kunstnere som viser sine mesterverk. Ta gjerne en galao eller en chinesa i teaterbaren Bar de Teatro ved siden av.

São Vicente-grotten

Grutas de São Vicente ligger i byen São Vicente nord på Madeira. Kjører du bil er veien godt skiltet. Grotten består av et nett av sammenflettede lavatunneler. Etter en guidet tur på ca 25 minutter, går man gjennom et museum skapt av vulkaner gjennom tidene og avslutter med en 3D-film om en ferd i jordens innerste. Spennende og interessant for hele familien!

8 € per voksen, 6 € per barn 5-14 år, barn under 5 år kommer inn gratis. Grotten er åpen i tidsrommet kl 10:00 – 18:00.

Hvalmuseet

I Canical på øyas østre odde ligger det et lite museum. Museu de Baleia minner oss på Madeiras forholdsvis korte hvalfangsthistorie. Frem til 1981, da hvalfangst ble forbudt, hadde de fanget over 6.000 hvaler. Fremdeles kan man kjøpe suvenirer, som er produsert av gamle ben fra hval. Museet er lite men verdt et besøk. Det er åpent hverdag men har stengt en time ved lunsj.

Parque Tematico

Parque Tematico ligger i Santana på nordkysten. Her kan du på en spennende måte bli kjent med øyas kultur, historie og tradisjoner. Den har en vakker beliggenhet på et 7 hektar stort område. På besøket i parken har du mulighet til å oppleve Madeiras typiske håndverk og næringsområder gjennom tidene og ta en simultanutflukt over øya. Parken egner seg både for store og små. 10 € for voksne, 8 € for barn 5-14 år. Åpent i tidsrommet kl 10:00 – 19:00.

Madeiras praktfulle hager

Palheiro Gardens

En vidunderlig park, også kalt Blandys Garden, som du finner på 550 meter høyde kun en kort busstur unna Funchal. Quinta do Palheiro, den vakre herregården, tilhørte en gang greven av Carvalhal – men har de siste hundre årene vært eid av slekten Blandy. Hagen er kjent for vakre kameliablomster og for en rekke andre vekster og trær fra alle verdens hjørner. Sett av god tid for virkelig å nyte parken. Speilblanke dammer, fontener og en eventyrlig skjønnhet skaper den tidløse atmosfæren som møter deg.

Du kommer dit enkelt med gul bybuss nr 36, 36A og 37. Parken er åpen i følgende tidsrom: Mandag – fredag kl 09:00 – 16:30. Det koster 10 € å komme inn.

Santa Catarina parken

På den vestre delen av Funchals sentrum, med utsikt over havnen, ligger denne offentlige parken. Her finner du Madeiras eldste kapell og en statue over Columbus. Her ligger det også en kafé og en lekeplass. Parken er stengt om natten.

Jardim Orquidea

Rett nedenfor den botaniske hagen ligger denne lille hagen, som har en utstilling av orkideer. Åpent alle dager i tidsrommet kl 09:00 – 18:00 og det koster 4 € å komme inn.

Monte Palace

I en hyggelig atmosfære kan du i ro og mak rusle rundt blant tusen år gamle oliventrær, deler av Madeiras opprinnelige skog i tillegg til utallige blomster og andre vekster fra hele verden. Blant disse står det ulike skulpturer, dammer med fisk, verdens høyeste keramikkvase og keramikkfliser som er dekorert med Portugals historie. Du kommer deg enkelt til Monte ved å ta gul buss nr 48, 20 og 21. Du kan også ta taubanen fra den gamle bydelen i Funchal. Åpent alle dager i tidsrommet kl 09:30 – 18:00 og det koster 10 € å komme inn.

Jardim Botânico

I denne botaniske hagen kan du oppleve blant annet Madeiras sjeldne vekster; liljekonvalltrær, drageblodtrær, honningstaker og Madeiraginst.

Her finner du også en rekke andre vekster og trær, blant annet magnoliatrær, koralltrær, protea, esterelizian og papegøyblomster. På parkens terrasse får du en fantastisk utsikt over Funchal. Før du drar herfra anbefaler vi deg å besøke Frukthagen og Loiro Parque – fugleparken. Du kommer opp til hagen ved å ta gul buss nr 29, 30 og 31. Du kan også ta taubanen fra Monte. Åpent hver dag i tidsrommet kl 09:00 – 18:00 og koster 3 €.

Boa Vista Orchids

Dette er et praktfullt sted som har spesialisert seg på dyrking av orkideer, men du finner også andre interessante vekster her. Det er en veletablert hage som eies av en familie med engelske aner. I gartneriet finner du mange hundre ulike arter orkideer, bromelier og andre eksotiske vekster året rundt. Stedet ligger en spasertur unna Funchal. Alternativt kan du ta gul buss nr 32. Åpningstid er mandag – lørdag kl 09:00 – 18:00. Søndag er det stengt. Det koster 2 ½ eller 3 ½ € å komme inn, avhengig av sesong.

Kommunikasjon

Buss

Lokalbuss er et rimelig transportmiddel når du ønsker å komme deg rundt omkring i Funchal og omkring på øya for øvrig. Bussholdeplass heter paragem. Bybussene, Horarios do Funchal, er gule og kjører også strekningene til Monte i nord, til Montanha i øst og til São Martinho i vest. Holdeplassene for bybussene finner du langs havnepromenaden, Avenida do Mar/ Avenida das Comunidades Madeirienses, og ved taubanestasjonen i den gamle bydelen. Alle de gule bussene som det står Centro på, går til disse holdeplassene. Gule busser som kjører fra sentrum til Lidoområdet, er for eksempel nr 1, 4 og 6. Til Monte går gul buss nr 48 (gjennom Lidoområdet), 20 og 21. Til den botaniske hagen kjører buss nr 29, 30 og 31.

Skal du kjøre med gul buss, forhåndskjøper du et GIRO-kort. Kortene kan kjøpes på alle steder som har et skilt det står Pay Shop på, for eksempel tobakksbutikker, aviskiosker og postkontorer. Her kan du også få fylt opp GIRO-kortet ditt og du får lest av hvor mange turer som gjenstår på kortet. Kortet er personlig. Busselskapet har også egne kiosker langs havnepromenaden der du kan fylle opp kort i en automat ved hjelp av kontanter. GIRO-kortet finnes i flere valører, her er noen av dem:

Ombord på bussen:

1,80 per reise, + 0,50€ for kortet.

Forhåndskjøpt billett:

1 € per reise, minimum 2 turer og maksimum 31 + 0,50 for kortet.

Dagsbillett:

3,50 € for et ubegrenset antall turer + 0,50 for kortet.

3-dagers billett:

9 € for et ubegrenset antall turer + 0,50 for kortet.

Linha Eco

I Funchal sentrum går en liten el-buss kontinuerlig på hverdager 08.00 – 20.00 og lørdager 08.00 – 14.00. Bussen er gratis og har ingen faste stoppesteder. Ser du bussen gir du et signal og den stopper.

Lokalbusser rundt omkring på øya

Madeira har et velfungerende bussnett og lokalbussene fungerer utmerket for den som ønsker å dra rundt omkring til mange steder på øya. De fleste bussforbindelsene er mellom stedene sør på øya, mens det er færre til og fra nordkysten.

Her kan du ikke kjøpe billett på forhånd men betale på bussen. Busstider får du på de ulike busselskapene.

Taxi

Drosjene på Madeira er gule, de kjører med taksameter og tar en startavgift på 1,70 €. Taxisjåførene har også rett til å benytte nattakst i tidsrommet kl 22:00 – 07:00 – og dette gjelder også lørdag, søndag og helligdager for øvrig. Da er startavgiften 2 € og taksten er 20 % høyere. Det er ikke mulig å prute på prisene. Skal du kjøre en lengre strekning, gjelder faste priser og i hver taxi er det en prisliste. Prisen for å kjøre drosje til/fra flyplassen og Funchal er ca 30 € hver vei.

Leiebil

Veinettet i Madeira er velutbygd og det er lett å komme seg rundt omkring på øya i bil. Vi samarbeider med Europcar. Har du forhåndsbestilt bil, får du informasjon om levering av bilen og en voucher av reiselederen ved ankomst. Det er også greit å leie bil på reisemålet. Prisene varierer avhengig av sesong. Aktuelle priser finner du på Solias servicekontor og i informasjonsspermen på hotellet.

Greit å vite

Ankomst til Madeira

På Madeira benytter de som regel separate bagasjebiler for transport av koffertene fra flyplassen til hotellet. Vær derfor ekstra påpasselig med å merke bagasjen din med navn og hotellnavn for å forenkle prosedyren ved ankomst.

Aviser

Du kan kjøpe skandinaviske aviser i velassorterte aviskiosker og i tobakksbutikker, blant annet i shoppingsenteret Monumental Lido vest i Funchal og i aviskiosken ved byparken i sentrum. Et annet alternativ er å lese aviser på avisenes hjemmesider på Internett, enten på hotellet eller ved å besøke en Internettkafé.

Bading

De fleste benytter uthugde havbassengene ved bading. Herfra kan du på de aller fleste stedene gå rett ut i havet på trapper i sten. Bølgene kan være høye og det kan være farlige understrømmer som ikke er synlige fra strandkanten. På Madeira benytter man seg av et flaggsystem som gir informasjon om badeforholdene, se under tidligere avsnitt Soling og bading. Bruk alltid sunn fornuft når du svømmer ved klipper!

Banker / Minibanker

Bankene er som regel åpne mandag – fredag i tidsrommet kl 08:30 – 15:00. Minibanker kalles for multibanco, og her kan du benytte bankkort som VISA, Eurocard og American Express. De befinner seg overalt i Funchal og også på alle større steder omkring på øya. De fungerer slik minibankene gjør i Norge. Du må sette inn kortet med teksten oppover og ha en firesifret personlig kode for å kunne ta ut penger. Du kan maksimum ta ut 400 € per døgn.

Bankkort

Du kan benytte internasjonale bank- og kredittkort på de fleste restaurantene, hotellene og barene. De fleste butikkene tar også imot kort.

Blomster

På Madeira finner du en praktfull flora som også har gjort øya så kjent og gitt den kallenavnet Guds botaniske hage. De mest oppsiktsvekkende vekstene er orkideene, flamingobloemsten og papegøyeblomsten. Du har mulighet til å ta med deg en del av blomsterprakten hjem til Norge, i form av en forhåndspakke med blomster for reising. Vi samarbeider med selskapet Tulipa. Du kan bestille dette gjennom Solias servicekontor.

Busser

Med buss kan du komme deg rundt omkring på øya. På Madeira er buss et rimelig og pålitelig transportmiddel. Bybussene i Funchal er gule -

men dersom du skal rundt omkring på øya, har bussene ulike farger. Flere av våre bosteder har dessuten egen busservice til og fra hotellet og sentrum av Funchal. Busstider fås på de ulike busselskapene.

Deponering

Det er klokt å ikke ta med mer kontanter enn det du behøver. Selv om kriminaliteten er lav anbefaler vi deg å leie safe på hotellet. På de fleste av bostedene våre er det safe på hotellrommet/i leiligheten mens på andre er det safe i resepsjonen. I tillegg til leien må du betale et depositum, som du får tilbake når du leverer nøkkelen på hjemreisedagen.

Driks

I Portugal gir man generelt mer driks enn det vi gjør i Norge. En tommelfingerregel kan være å gi ca 10% av restaurantregningen, men man gir selvsagt driks i forhold til hvor fornøyd man er med den service man har opplevd. Serveringsavgift er ikke inkludert i prisen som fremkommer på regningen.

Elektrisitet

På Madeira benytter man 220 volt, akkurat som vi gjør i Norge. Du trenger ingen adapter.

Gass

På Madeira benytter de flere steder varmtvannsberedere som går på gass. Ta gjerne kontakt med resepsjonen eller din reiseleder dersom du føler deg usikker på hvordan systemet fungerer.

Internett

På mange hotell får du tilgang til Internett i resepsjonsområdet. Se informasjon om ditt hotell foran i informasjonspermen. Du kan også besøke Internettkafeer, blant annet i shoppingcenteret Monumental Lido. På mange steder i Funchal finner du WiFi-soner rundt omkring i områder med kafeer og andre hyggelige steder, der du kan slå deg ned og benytte din egen bærbare PC. Velger du oppkobling med Net Madeira er det gratis.

Kart

Madeira er en liten øy med forholdsvis få veier, så det er lett å finne frem rundt omkring på øya. Detaljerte kart kan også kjøpes i bokhandelen. Kjeden Bertrand, som ligger i alle shoppingstretene, har blant annet kart. Du kan også orientere deg rundt omkring på øya med kartet du får av oss i velkomstbrevet.

Post/porto

Post heter *correios* på portugisisk. Postkontorene er åpne i perioden kl 08:30 – 19:00 mandag – fredag. På lørdager og søndager er postkontorene stengt. Porto for brev og postkort til Norge og øvrige medlemsland i EU er for tiden 0,60 €. Postgangen til Norge tar normalt ca 3 dager.

Pruting

Her kan du ikke prute slik man kan mange andre steder i Sør-Europa. Du kan derimot spørre om å få mengderabatt på markeder dersom du handler mye.

Ring

Den smidigste måten å ringe til Norge på fra Madeira, er å benytte seg av offentlige telefonkiosker eller gjennom postens telefonservice. Kostnaden er ca 1 € per minutt. Telefonkort finnes i tre ulike valører. Telefonkort kan kjøpes i avis kiosker, tobakksbutikker og på postkontorene og benyttes i telefonkiosker. Hotellet har også eksterne linjer fra hotellrommet. Samtalen blir registrert i resepsjonen men taksten er som regel svært høy. Du må slå landsnummeret til Norge 0047 før du slår direktenummeret.

Soling og beskyttelse

Vær oppmerksom på at solen er mye sterkere på disse breddegradene enn den er hjemme. Vi anbefaler at du de første dagene benytter en solkrem med høy faktor og kanskje også en solhatt/caps. Beskytt også øynene med solbriller.

Tidsforskjell

Madeira ligger på GMT og er derfor én time etter Norge. Drar man fra Norge, må du stille klokken tilbake én time. Siden begge land har sommer-tid er tidsforskjellen alltid den samme.

Timeshare

Dette er en omdiskutert måte å skaffe seg en ferieleilighet på, der du kun kjøper bruksretten for en viss tidsperiode – vanligvis noen uker – i året. Dette forekommer ofte på Madeira. Vær oppmerksom på at de fleste rimelige tilbudene om utflukter som du ser reklame for, er koblet opp til en visning av en slik andelsleilighet.

Turistbyråer

Madeiras offisielle turistbyrå i Funchals sentrum på Avenida Arriaga 18. Den er åpen mandag – fredag kl 09:00 – 20:00 og på lørdag – søndag kl 09:00 – 18:00. I Lido ligger det offisielle turistbyrået i shoppingsenteret Monumental Lido. Åpningstidene er mandag – fredag kl 11:00 – 20:00 og lørdag kl 11:00 – 14:00. Du kan ringe turistbyrået på tlf.nr.: 291-21 19 02.

Valuta

Portugal og Madeira benytter den felles valutaen euro, €. Myntene finnes i følgende valører: 1, 2, 5, 10, 20, 50 cent og 1 og 5 €. Sedler finnes i valører på 5, 10, 20, 50, 100, 200 og 500 €.

Vann

Vannet på Madeira har utmerket kvalitet, men følsomme mager kan fremdeles reagere på en litt annerledes bakterieflora. Vannet på mange

av hotellene smaker også ofte litt klor. For smakens skyld kan du kjøpe vann på flaske. Det rimeligste er å kjøpe dette i dagligvarebutikkene. Agua com gas er vann med kullsyre og Agua sem gas er vann uten kullsyre.

Veksling

Å veksle penger gjør du enkelt på vekslingsskontoret Western Union eller i hotellresepsjonen. Det går også greit å veksle penger i banken, men da må du betale en relativt høy avgift i tillegg. Ved veksling av reisesjekker og kontanter må du fremvise passet ditt.

Åpningstider for butikkene

I Funchal er butikkene åpne i tidsrommet kl 09:00 – 13:00 og kl 15:00 – 19:00 på hverdage. På lørdager kl 09:00 – 13:00 og på søndager er de stengt. Shoppingsentrene, som Madeira Shopping, Forum og Dolce Vita er som regel åpne kl 10:00 – 23:00 hver dag.

Sikkerhet

Alkohol

Kombinasjonen soling og alkohol er noe vi ikke anbefaler, siden forbrenningen av alkohol krever mye væske. Husk å drikke mye vann og kjør aldri bil eller motorsykel med alkohol i kroppen.

Bagasje

På hjemreisedagen tilbyr hotellene vanligvis mulighet til å oppbevare bagasjen i et eget bagasjerom. Vær oppmerksom på at hotellet ikke har ansvar for verdisakene som oppbevares i bagasjerommet.

Barn

Å reise på ferie med de minste er et eventyr i seg selv, men sørg for at du alltid har oversikt over hvor de befinner seg. Vær spesielt oppmerksom når barna oppholder seg i nærheten av en vei, stranden, svømmebasseng, heis eller lekeplass. La aldri barn være alene på en balkong og sørg for at det ikke finnes møbler eller noe annet som de kan klatre på i nærheten av rekkverket.

Brann

Når du har kommet til rette på hotellrommet, kan det være klokt å gjøre seg kjent med brannsikkerhetsforskriftene på hotellet. Finn ut hvor den nærmeste nødutgangen befinner seg, hvor

den nærmeste alarmknappen er og hvor brannslukningsapparat er. Ha alltid romnøkkelen for hånden for raskt å kunne rømme rommet dersom du skulle ha behov for det.

Dersom du kjenner røyklukt – slå alarm! Er korridoren fylt med røyk, bli på rommet. Forlater du rommet, sørg for at du tar med deg nøkkelen i fall du blir tvunget til å komme tilbake dit. Gi beskjed til resepsjonen selv om brannen ser ut til å være begrenset. Overvurdér ikke din egen evne til å slukke brannen. Dersom alarmen går og korridoren ikke er fylt med røyk – forlat rommet, kontakt resepsjonen dersom du har mulighet til å fortelle hvor du befinner deg. Vis deg i vinduet, vekk oppmerksomhet. Er rommet fylt med røyk, åpne vinduet. Vær oppmerksom på at luften og sikten er best nærmest gulvet.

Svømmebasseng

Mange hotell har ikke badevakt ved bassengområdet. Barn og personer som ikke kan svømme må alltid holdes under oppsikt. Kontrollér hvor dypt bassenget er før du hopper eller dykker og husk at det ofte er glatt rundt bassengkanten. Vær oppmerksom på at det ikke er tillatt å bade om natten.

Ved sykdom

Vi håper selvsagt at du slipper å bli rammet av sykdom eller ulykke under ferieoppholdet. Skulle noe imidlertid inntreffe, kan det være greit å vite at helsesektoren på Madeira er velfungerende og at det er enkelt å få den hjelpen man måtte trenge.

Alarmtelefon: 112 for ambulanse, politi og brannstasjon

Skulle du få behov for å besøke en lege, kan du ta kontakt med Dr Zino, som vi samarbeider med. Du finner Dr Zinos legesenter i Funchal. Adressen er Rua de Jasmineiro 6 og telefonnummeret er (00351) 291-74 22 27. Dr Zino kommer også på hjemmebesøk ved behov.

På det offentlige sykehuset, Cruz de Carvalho, tlf.nr.: 291-70 56 00, er sykebesøk gratis dersom du har med deg det europeiske sykeforsikringskortet E111 og passet ditt.

Vær oppmerksom på at det ikke alltid finnes engelsktalende personale der og at ventetiden kan være lang. Vil du forberede deg, så kan du skrive oppå følgende på et papir: Navn + personnummer + hotell og romnummer + hotellets telefonnummer + hjemmeadresse + hjemmetelefonnummer.

Vær oppmerksom på at E111 ikke gjelder ved legebeseøk på private sykehus.

Behøver du ambulanse slår du det internasjonale nummeret 112 eller du tar kontakt med resepsjonen på hotellet ditt.

Nøl ikke med å ta kontakt med oss i Solia dersom du trenger hjelp. Skulle noe skje utenom vår kontortid, bruker du nummeret til vår vakttelefon (00351) 96-714 86 86.

Mat og drikke

Selv om de fleste restaurantene på Madeira har et stort utvalg av internasjonale retter, kan det være spennende å forsøke seg på noen av de lokale spesialitetene.

Espetada er øyas spesielle form for grillspyd, som består av terninger av oksekjøtt krydret med hvitløk, laurbærblad og grovt salt – som grilles over åpen ild. Espada er en lang, svart dyphavsfisk som kun finnes utenfor Madeiras kyst, på Filippinene og i Japan. Fisken kan tilberedes på flere måter, men det vanligste er at den kokes i hvitvin eller stekes sammen med bananer. Andre vanlige fiskearter er tunfisk, havabbor og sverdfisk.

Når det gjelder søtsaker, er kaker og puddinger spesialiteter her. Ta en tur på en pastelaria og smak på et stykke bolo do mel – en myk og saftig honningkake med mange krydder i og som smaker best sammen med et glass Madeiravin. Som dessert etter en god middag, kan det smake godt med en pudding laget av fersk pasjonsfrukt, maracuja. Madeiravinen, som i utgangspunktet var kun for koloniherrene, ble forsøkt eksportert med stor suksess til land rundt omkring i verden. Vinen ble på den tiden kalt malvasia og var søt, sterk og mørk. I dag blir det produsert fire hovedtyper Madeiravin, som har ulik smak og karakter: Sercial, Verdelho, Bual og Malmsey.

Lokalbefolkningen er et utpreget kaféfolk. Det er på kafeene man treffer gode venner, tar en pause med arbeidskollegaene eller leser avisen over en espresso. Alle steder og byer på øya har en kafé på nesten hvert gatehjørne. Her er noen av de vanligste kaffevariantene. I små kopper serveres det som følger: Bica – espresso, garoto – espresso med melk, chinesa – dobbel espresso med melk og americana – dobbel espresso uten melk. Variasjonene utover dette er nærmest uendelige.

Restaurantenes åpningstider varierer, men man spiser normalt lunsj i tidsrommet kl 13:00 – 15:00 og middag fra kl 19:30 og utover.

Vær oppmerksom på at brød, smør, ost og annet tilbehør som settes frem på bordet før maten blir servert koster ekstra. Kostnaden for dette fremkommer som en kuvertavgift på regningen. Ønsker du ikke å spise dette, gi beskjed når det blir servert.

God appetitt!

Brød og supper

Acorda

Denne "fattigmannssuppen" er husmannskost med lange tradisjoner på Madeira. Den tilberedes enkelt av vann som kokes sammen med fersk pepper og annet krydder, to dager gammelt brød, litt eddik og posjert egg.

Bolo do Caco

Brød bakt på søtpoteter som stekes på en varm sten eller over åpen ild. Serveres oftest med hvitløkssmør.

Caldo Verde

Potet- og grønnkålsuppe med røkt pølse.

Pão de Batata

Brød bakt av mel og poteter.

Sopa de Tomate e Cebola

Løk- og tomatssuppe, ofte servert med posjerte egg.

Fisk og skalldyr

Arroz de Mariscos

Ris med skalldyr

Bife de Atum

Tunfiskbiff. Serveres grillet eller stekt.

Bacalau

Klippfisk som Portugal importerer fra Norge og som er en nasjonalrett her nede, spesielt på fastlandet. Blir servert på mange måter; grillet, kokt eller gratinert med fløte og poteter.

Caldeirada

En spennende fiskegryte med flere ulike fiskearter, poteter og grønnsaker.

Espada

En dyphavsfisk som du absolutt bør prøve under ferieoppholdet på Madeira. Tilberedes på ulike måter, blant annet med banan, pasjonsfrukt eller med skalldyr.

Espadarte

Sverdfisk, ofte servert røkt som forrett.

Lapas

Ett av Madeiras spesielle skalldyr. Det ligner en halv østers og serveres grillet med hvitløk, smeltet smør og sitron – ofte som forrett på de lokale fiskerestaurantene.

Lulas

Akkar som enten serveres på spyd eller grillet med sitron og poteter.

Polvo

Blekksprut, som enten serveres escabeche, dvs kald marinert i eddik, olje og løk eller varm med tomat saus.

Kjøttretter

Carne Vinho e Alho

Svinekjøtt kokt i en form med hvitvin og hvitløk.

Espetada

Grillspyd med biter av oksekjøtt krydret med laurbærblad, hvitløk og salt.

Picado

Biter av kjøtt i en smaksrik saus og pomes frites som spises med tannpirkere fra et felles serveringsfat.

Prego no Pão

Løvbiff som oftest blir servert i et bolo do caco-brød. Bestill gjerne prego especial, som blir servert med ost, skinke, salat, løk og tomat.

Kaker

Bolo de Mel

En myk honningkake som bakes med ulike krydder og sukkerrørsirup. Kaken bakes kun før jul men er å få kjøpt hele året rundt.

Queijada

Kake bakt av ostemasse.

Pastel de nata

Smørdeigkake fylt med vaniljekrem.

Drikker

Brisa

Lokalprodusert leskedrikk som finnes i flere ulike smaker; Maracuja (pasjonsfrukt), laranja (appelsin) og maca (eple). Brisa Cola er en lokal variant av Coca-cola.

Coral

Lokalprodusert lyst øl som også finnes som tonica, som er mørkt øl.

Vinho verde

”Grønn” vin er musserende hvitvin som skal drikkes kald. De fleste rødviner og hvitviner kommer fra det portugisiske fastlandet. Produksjonen av rød bordvin er foreløpig i startgropen på Madeira, men forsøk gjerne for eksempel Enxurros eller noe andre av de vinene som lages på øya, dersom du ser dem i vinkartet.

Likør

På Madeira produseres det mange ulike typer likør. Smaker som man vanligvis finner i butikkene, er kirsebær, fennikel, eukalyptus,

pasjonsfrukt, cherimoya, banan, bjørnebær, anis, japansk mispel, kastanje, mango og papaya.

Nikita

En drink som består av øl, iskrem og ananas.

Pe de Cabra

Betyr fritt oversatt geitefot. En drink som består av blant annet mørkt øl, tørr rødvin og kakaopulver.

Poncha

Brennevin produsert av sukkerrør med honning og sitron.

En liten ordliste

God morgen	Bom dia	Stor	Grande
God ettermiddag	Boa tarde	Liten	Pegueno
God kveld	Boa noite	Rimelig	Barato
Hei	Olá	Dyr	Caro
Ha det bra!	Adeus	Varm	Quente
Vi sees	Até logo	Kald	Frio
Jeg heter	Chamo me	Åpent	Aberto
Hvordan har du det?	Como está?	Stengt	Fechado
Takk bra	Muito bem, obrigado/a (f)	Bra	Bom
Unnskyld meg	Desculpe	Dårlig	Mau
Snakker De engelsk?	Fala inglês?	Her	Aqui
Jeg forstår ikke	Não compreendo	Til	Para
Ja	Sim	Fra	De
Nei	Não	Frimerke	Selo postal
Vær så snill	Por favor	Konvolutt	Sobrescrito
Takk	Obrigado/a	Postkontor	Correio
Jeg vil ha	Queria	Mineralvann	Agua mineral
Hvor mye koster det?	Quanto è?	Kaffe	Café
Finnes det...?	Há...?	Te	Chá
Hvordan kommer jeg til...?	Como posso ir para...?	Melk	Leite
Busstopp	Paragem	Juice	Sumo de laranja
Buss	Autocarro	Rødvin	Vinho tinto
Jeg vil gjerne veksle	Quero trocar	Hvitvin	Vinho branco
For en herlig dag!	Que lindo dia!	Salt	Sal
For et skrekkelig vær!	Que mau tempo!	Pepper	Pimenta
Jeg er sulten	Tenho fome	Sukker	Acúcar
Jeg er tørst	Tenho sede	Brød	Pão

Tallord

0	Zero	80	oitenta
1	um/uma (f)	90	noventa
2	dois/duas(f)	100	cem
3	três	200	duzentos
4	quatro	300	trezentos
5	cinco	400	quatrocentos
6	seis	500	quinhentos
7	sete	600	seiscentos
8	oito	700	setecentos
9	nove	800	oitocentos
10	dez	900	novecentos
11	onze	1000	mil
12	doze		
13	treze		
14	catorze		
15	quinze		
16	dezasseis		
17	dezassete		
18	dezoito		
19	dezanove		
20	vinte		
21	vinte e um		
30	trinta		
40	quarenta		
50	cinquenta		
60	sessenta		
70	setenta		

Hjemreiseinformasjon

I vår informasjonsperm finner du tidspunktet for når du blir hentet med bussen på hotellet for hjemreisen. Vennligst kontrollér tidspunktet dagen før hjemreisen, da det kan forekomme endringer.

Tidspunktet for utsjekking er kl 12:00 verden over. Vi ber deg imidlertid være oppmerksom på at enkelte hotell kan operere med tidligere utsjekkingstidspunkt. Betal gjerne eventuelle telefon- og romregninger dagen i forveien, for å gjøre det mest mulig smidig ved utsjekkingen.

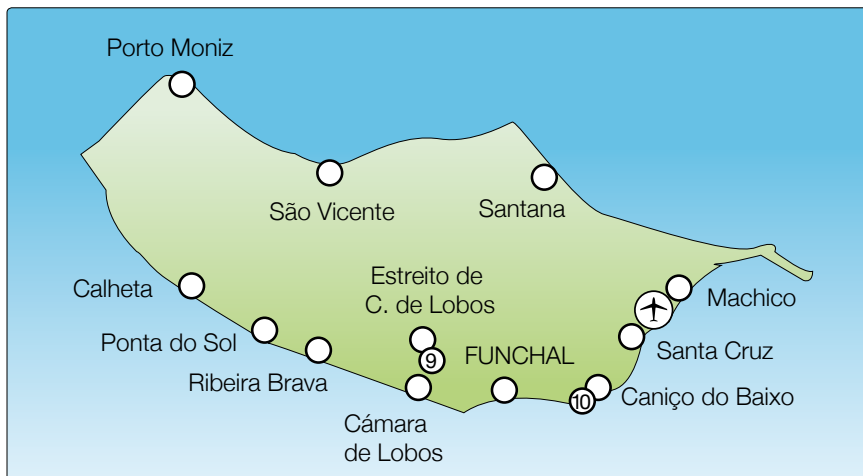
Vi har dessverre ikke mulighet til å sende hjem gjenglemte ting. Vær derfor ekstra oppmerksom hjemreisedagen på at du får med deg alle sakene dine hjem. Ikke glem å tømme safe og husk å ta med deg pass og reisedokument.

Dersom du har bestilt transport med buss til flyplassen men velger å reise til flyplassen på egen hånd, ber vi deg om å gi beskjed om dette til din reiseleder – for å forhindre at bussen blir forsinket.

Vi håper du har hatt en trivelig og opplevelsesrik ferie her på Madeira og at du tar med deg gode minner hjem til Norge.

To dager etter hjemkomst, vil du motta en e-post fra oss på Solia. I denne e-posten vil du finne en link som tar deg til et spørreskjema. Her er din sjanse til å fortelle deg hva som har vært spesielt godt med ferien og hva vi kan bli bedre på. Fordi vi arbeider kontinuerlig med å forbedre våre turer er dine synspunkter på turen viktig for oss.

Kartor

Vårt kontor i Norge

Øvre Slottsgate 12B, 0157 Oslo, Tel +47 810 67 700

www.solia.no

